

УДК 330.341

Ольга Владимир

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІСНУВАННЯ РЕГУЛЯТОРНИХ БАР'ЄРІВ НА ШЛЯХУ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Olha Vladymyr

REGULATOR BARRIERS IN THE WAY OF DEVELOPMENT OF UKRAINE'S BUSINESS

Відносини держави та бізнесу є вкрай важливими для розвитку країни. Їх стан може відігравати як позитивну роль, виступаючи механізмом сприяння та прискорення соціально-економічного розвитку, що і є основним завданням держави, так і негативну роль, за якої зміст відносин «державна – бізнес» виступає механізмом гальмування, або навіть пригнічення суспільного розвитку. При цьому зрозуміло, що термін «відносини бізнесу і держави» слід розуміти як відносини між бізнесом та інститутами державної влади.

За умовами ведення бізнесу, Україна посідає 139 місце серед 178 країн [1]. Однією з причин цього є величезні витрати підприємств на різноманітні регуляторні процедури. Щорічно, на одні лише перевірки, дозволи та реєстрацію технічних умов малі та середні підприємства витрачають понад 536 млн. грн. Так, вартість процедур технічного регулювання лише для малих та середніх підприємств сягає понад 130 млн. доларів США на рік. 63% підприємств відзначили ці процедури як найбільш обтяжливі для розвитку бізнесу [2].

Тому невідкладне реформування регуляторної системи потребує першочергової уваги всіх гілок влади в Україні. Серед основних проблем регуляторної політики в Україні слід назвати:

1. величезну кількість документів, необхідних для ведення бізнесу,
2. тривалі терміни та складні процедури отримання документів;
3. високу вартість регуляторних процедур.

Кількість дозволів, які видаються в Україні, продовжує зростати. Так, середня кількість дозволів на одне підприємство зросла з 3,2 до 4,5 [3].

Досвід європейських країн свідчить, що для вирішення цієї проблеми необхідно затвердити перелік дозвільних документів на рівні закону. Такий перелік існує у більшості європейських країн, зокрема в тих, які впроваджували проведення регуляторної гільйотини. Це унеможливило запровадження нових дозволів за ініціативою окремих органів влади, як це, на жаль, практикується в Україні.

Оформлення документів, необхідних для ведення бізнесу в Україні триває занадто довго (від 31 до 52 днів для малого та середнього бізнесу). А процедури їх отримання складні та непрозорі. Цю ситуацію може поліпшити загальноприйнятий у світі «принцип мовчазної згоди», який означає, що в разі відсутності відповіді дозвільного органу у визначений термін – дозвіл вважається виданим.

Вартість регуляторних процедур є занадто високою. Так, вартість процедур технічного регулювання лише для малих та середніх підприємств сягає понад 130 млн. доларів США на рік. Але набагато важливішим є те, що чинна система технічного регулювання фактично забороняє інновації, адже без реєстрації нового стандарту або технічних умов підприємство не може випускати новий продукт – як наслідок, багато нових технологій не використовуються в Україні, а рівень виведення нових товарів на ринок є вкрай низьким. Так, за даними Держкомстату, кількість підприємств, які впроваджують інновації, знизилась з 15% у 2000 році до 10% у 2006 [2].

З огляду на це необхідно вже найближчим часом зробити декілька кроків з наближення вітчизняної системи до тієї, що діє у Європейському союзі. Наприклад, як зазначається на бізнес-порталі «Власна справа», з цією метою слід скасувати норми щодо обов'язковості стандартів – при цьому обов'язковими будуть технічні регламенти, які визначають вимоги щодо безпеки товару; скасувати обов'язкову сертифікацію деяких товарів та послуг – при цьому залишається контроль з боку санітарної та ветеринарної служб, органів захисту прав споживачів; скасувати норми щодо обов'язковості зазначення на вітчизняному товарі назви нормативного документа, вимогам яких повинна відповідати вітчизняна продукція – оскільки щодо імпортової продукції такої вимоги не існує; впровадити нову систему ринкового нагляду, яка передбачає контроль не за процесом виробництва та відповідністю всієї продукції вимогам застарілих державних стандартів щодо технічних параметрів продукції, як це є в Україні, а контроль за відповідністю готової продукції основним вимогам щодо її безпеки для життя та здоров'я громадян та навколишнього середовища [4].

Варто відзначити, що більшість країн-сусідів, в тому числі СНД, вже давно вирішили проблеми із реформуванням національної регуляторної системи і привели власне законодавство у відповідність до стандартів Європейського Союзу. Це означає, що Україна програє у міжнародній конкурентній боротьбі, знижує власну конкурентоспроможність, оскільки розвиток вітчизняної економіки стримується штучно створеними перешкодами.

Особливої актуальності таке реформування набуває в процесі підготовки до проведення Чемпіонату Європи з футболу у 2012 році, оскільки Україна потребує прориву у розвитку туристичної інфраструктури, транспорту, сфері громадського харчування та готельному бізнесі, розвиток яких стримується чинною в країні регуляторною системою.

При цьому зазначені реформи будуть корисні як малому, так і великому бізнесу, споживачам та державі, оскільки мають призвести до:

- зменшення споживчих витрат завдяки скасуванню безглузвих видатків для бізнесу;
- звільнення додаткових коштів для розвитку бізнесу;
- прискорення впровадження нових технологій та інновацій;
- створення нових підприємств та робочих місць, зростання рівня заробітної плати, зростання бюджетних надходжень;
- зменшення державних видатків на безглузде з точки зору безпеки громадян державне регулювання;
- успішної інтеграції України у простір світової економіки.

Використана література:

1. Ведення бізнесу 2008: в Україні ще недостатньо реформ для покращення умов ведення бізнесу, які дозволи б їй зайняти краще місце у глобальному рейтингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leasing.org.ua/ua/news/?pid=906>
2. Стисла характеристика системи технічного регулювання в Україні та пропозиції по її реформуванню [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.zhytomyr.cure.org.ua/cm_files/363_10.doc
3. [Дозволи та погодження в Україні: погляд підприємців](http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=3499) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=3499>
4. http://www.vlasnasprava.info/ru/dozvil/standard.html?_m=publications&_t=rec&id=10161&s=print